

29.6.2020

Pormestari

Liikenne- ja viestintäministeriö
PL 31 (Eteläesplanadi 18)
00023 VALTIONEUVOSTO

76 §**Lausunto liikenne- ja viestintäministeriölle Digitaaliset keinot koronaviruskriisin jälkihoidossa -työryhmän väliraportista**

HEL 2020-007475 T 00 01 06

Päätös

Pormestari päätti antaa liikenne- ja viestintäministeriölle seuraavan lausunnon koskien liikenne- ja viestintäministeriön 'Digitaaliset keinot koronaviruskriisin jälkihoidossa' -työryhmän väliraporttia.

Hallitusohjelman mukaisesti tavoitteena on edistää sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävästä yhteiskunnan rakentamiseksi tarvittavaa digitalisaatiokehitystä. Toimenpide-ehdotusluonnoksessa esitetyt toimenpiteet ovat kattavia ja kunnianhimoisia. Tarkempi määrittely ja toimeenpanon laatu kuitenkin vaikuttavat siihen, missä määrin ne edistävät tavoitteiden saavuttamista. Tärkeämpää kuin toimenpiteiden määrä on se, miten niitä käytännössä toteutetaan. Toimenpideohjelman onnistumisen mittareita olisi hyvä laatia ja suorittaa määräajoin arvioita, kuinka vaikuttavia toimenpiteet ovat olleet. Monet esitetyistä toimenpiteistä jäävät vielä hyvin yleiselle tasolle. Jatkovalmistelussa toimenpiteitä tulisi pyrkiä konkretisoimaan.

Digitaalisten palveluiden saavutettavuuteen tulee kiinnittää huomiota. Digitukitoiminta on perinteisesti Suomessa perustunut vahvaan vapaaehtoistoimijaverkostoon, joka on yhteistyössä valtion, kaupunkien ja kuntien kanssa osaltaan taannut sen, että kansalaiset, joilla ei ole riittäviä digitaaitoja, ovat saaneet opastusta digitaalisten laitteiden ja sähköisten palveluiden käytössä. On myös suuri joukko asukkaita, joilla ei kotoon ole digilaitteita tai -yhteyksiä. Kunnilla ml. Helsingillä on merkittävä rooli kansalaisten digituen järjestämisessä.

Toimenpiteet tulee priorisoida niiden arvioidun vaikuttavuuden perusteella ja tarvittaessa päivittää painopisteitä hyötyseurannan perusteella. Kunkin toimenpiteen osalta on tarpeen tehdä hyöty/kustannusanalyysi ja sen tulisi olla julkinen. Välillisten ja laadullisten hyötyjen arvioinnissa

29.6.2020

Pormestari

tulee tietoisesti pyrkiä mitattavuuteen.

Kohderyhmissä tulee keskittyä niihin, joihin kriisi on vaikuttanut eniten. Pääkaupunkina Helsingissä on useita toimialoja, joilla on merkitystä koko maan kannalta ja joihin kriisin ensimmäinen vaihe on vaikuttanut voimakkaasti. Koronakriisistä tähän mennessä eniten ovat kärsineet palvelualat. Työ- ja uraputkien jatkuvuus on varmistettava erityisesti nuorilla ja niillä, jotka ovat vaarassa jäädä yhteiskunnan kehityksestä. Helsingissä nuorten työttömien työnhakijoiden määrä oli n. 4-kertainen 2020 huhtikuussa vs. 2019 huhtikuussa.

Toimenpide-ehdotusten toteutuksessa tulee huomioida järkevät aikataulut ja kaikkien eri julkishallinnon organisaatioiden sekä yksityisen puolen tarpeiden huomioiminen ja osallistaminen suunnittelussa. Kunnilla on tärkeä rooli toimenpiteiden toteuttamisessa. Yhteistyö erilaisten käyttäjäryhmien kanssa digitaalisten valmiuksien, osaamisen ja palvelujen kehittämisessä on ensisijaisen tärkeää. Kuntien käyttäjätarinat pitäisi kerätä ja priorisoida osana kunkin toimenpide-ehdotuksen tarkempaa määrittelyä ja toteutusta.

Tekoälyn käyttöönoton osalta varmistetaan lainsäädännön mukainen oikeusperuste tarvittaessa lainsäädäntötoimin.

Helsinki pitää tärkeänä, että tietoliikenneyhteyksien toimivuuden parantamiseksi laaditaan kansallinen ohjelma. Erityisesti kupariverkkoon perustuvat yhteydet sekä osittain langattomat yhteydet ovat osoittautuneet toimivuudeltaan ja peitoltaan vajavaisiksi. Toimiva tietoliikenne on digitalisaatiokehityksen ehdoton edellytys. Tietoliikenteen hintataso on Suomessa kansainvälisesti ottaen kilpailukykyinen, joten näemme mahdollisuuden laatutason nostoon velvoittamalla teleoperaattoreita nykyistä korkeampaan laatutasoon varsinkin peiton ja luotettavuuden osalta.

Toimenpideluettelo on merkitty kunkin toimenpiteen jälkeen asian eteenpäin viemisestä vastuussa olevat tahot. Luettelo on hyvin valtiopainotteinen, kunnat mainitaan vain muutamassa kohdassa. Kuntakentän mukanaolo on kuitenkin erittäin tärkeää. Helsinki investoi joka tapauksessa palveluiden uudistamiseen digitalisaatiota ja dataa hyödyntämällä. Helsinki on valmis olemaan mukana toteutuksissa, jotka tähtäävät yhteisten toimintamallien ja ohjeistusten luomiseen poikkeusolojen digitaalisen asioinnin tueksi sekä uusien asiakaslähtöisten, kestävien ja saavutettavien digitaalisten palveluiden kehittämiseen. Helsinki haluaa olla maailman toimivin kaupunki digitaalisuutta hyödyntäen.

Yksityiskohtaiset kommentit toimenpide-ehdotuksiin:

Postiosoite
PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite
Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin
+358 9 310 1641
Faksi
+358 9 655 783

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
FI0680001200062637
Alv.nro
FI02012566

29.6.2020

Pormestari

Nr 1 – Paikkariippumattoman työn edistäminen myös lainsäädännön esteitä purkamalla on tärkeää joustavan toiminnan turvaamiseksi. Varsinkin koronaviruksen kaltaisessa häiriötilanteessa on tärkeää kyetä nopeasti laajentamaan etätöiden määrää ja vähentämään fyysisiä kohtaamisia. Yhteiskunnan varsin laajamittainen ja nopea sopeutuminen etätöihin osoitti, ettei paikka- ja aikariippumaton työnteko ole pääsääntöisesti kiinni tekniikan toimimisesta vaan se riippuu ennen kaikkea yritysten ja julkisen sektorin työnantajien hallinnollisista päätöksistä ja toimintatavoista. Toisaalta on myös huomioitava, että etätö ei ole mahdollinen kaikilla toimialoilla ja siinä on myös haittapuolia, jotka heikentävät työtehoa ja viihtyvyyttä.

Nr 6 – Kulttuuri- ja taidetoimijoiden digiosaamisen ja digisisältöjen tukeminen ja arvonalisäverokannan yhtenäistäminen edistäisi tehokkaasti tavoitteiden saavuttamista. Kulttuuri- ja taidetoimijat ovat kärsineet merkittävästi poikkeustilanteissa suhteessa muihin elinkeinonharjoittajiin.

Nr10 -Tietosuoja on monimutkainen kokonaisuus, joka edellyttää sekä ehdotuksen mukaista lainsäädännöllistä työtä, että myös ennen kaikkea toiminnallista ja teknistä ohjeistusta, jonka mukaan keskimäärin riittävän hyvä tietosuojan taso on mahdollista saavuttaa. Minimitavoitteena tulisi olla erilaisten vähintään julkisen hallinnon, mutta mahdollisesti myös yritysmaailman näkökulmasta käyttökelpoisten ohjeellisten tarkistuslistojen tuottaminen sekä mallisopimusratkaisujen ja kilpailutuksen esimerkkidokumentaatioiden tuottaminen.

Nr 15 – ”Perustetaan Suomeen EU:n Digitaalinen Eurooppa -ohjelman mahdollistama digitaalinen innovaatiokeskittymä ja organisoidaan se yrityslähtöisesti sekä EU-mallin mukainen digiosaamisen yhteenliittymä; National Coalitions for Digital Skills and Jobs. (TEM, OKM)”. Tähän liittyen on tärkeää, että perustetaan ja varmistetaan kansallinen vastinrahoitus.

Nr 17 - Käynnistetään kansallinen yrityskentän digitaalisen uudistumisen ohjelma. Digitaalisen osaamisen osalta on tärkeä edistää laajasti Suomalaisten pienyritysten nettimyyniä, erityisesti osaamisen lisääminen liittyen siihen, miten yrityksen omaan myyntialustaan kannattaa rakentaa suoria rajapintoja laajempiin (kansallisiin ja kansainvälisiin) myyntikanaviin.

Nr 18 - Helsinki pitää tärkeänä, että luodaan toimintamalli etädigituen antamisesta sekä lisäksi varmistetaan ohjeistuksin se, että kansalaisilla on kaikkina aikoina mahdollisuus asioida sähköisesti, vaikka omia lait-

29.6.2020

Pormestari

teita ja pääsyä verkkoon ei ole.

Nr 19 ja 20 - Etäopetuksesta saadut kokemukset tulee hyödyntää. Helsingissä on tehty mittavaa kehitystyötä opetuksen digitalisaation alueella mm. hankittu kannettavia tietokoneita oppijoiden käyttöön, kehitetty digitaalisia oppimisympäristöjä sekä käynnistetty myös sähköisen asioinnin kehittäminen, digitaalisten oppimateriaalien jakamisen kehittäminen ja analytiikan hyödyntäminen oppimisprosessissa. Tehty työ opetuksen digitalisaation osalta mahdollisti Helsingissä keväällä joustavan siirtymisen etäopetukseen. Koronaviruksen jälkihoidossa olisikin hyvä kartoittaa, olisiko mahdollista hyödyntää Helsingissä jo tehtyä työtä laajemminkin.

Digitaalisen opetustarjonnan koonti tulisi tehdä myös peruskoulutasolle. Opettajien digivalmiuksien kehittäminen tulee kytkeä tiiviisti osaksi etäopetuksen tarjonnan lisäämistä. Opettajien osaaminen on yhdenvertaisen opetuksen edellytys laite- ja ohjelmistohankintojen ja –kehittämisen rinnalla.

Laadukkaiden digiratkaisujen kehittämisen varmistamiseksi tarvitaan kansallinen yritysten, TKI-toimijoiden ja julkisen sektorin innovatiivisten oppimisympäristöratkaisujen vastuutaho. Laadukkaiden oppimisteknologiaratkaisujen kehittäminen edellyttää tuotteiden entistä tiiviimpää käyttäjälähtöisyyttä. Systemaattiset mahdollisuudet tuotteiden ja palveluiden yhteiskehittämisen- ja kokeilutoimintaan ovat edellytys menestyksellään opetusteknologian toimialan kehittymiselle Suomessa. Tällaiset rakenteet myös tukevat koulutusviennin kasvua tulevaisuudessa.

Nr 23 – Helsinki pitää tärkeänä Demokratia-verkkopalvelujen monipuolisuuden, käytettävyyden ja tunnettuuden kehittämistä. Demokratia-verkkopalvelut täydentävät hyvin kuntien omia vuorovaikutteisia digipalveluita. Kehittämisessä tulisi ottaa huomioon erityisesti nuorten osallisuuden edistäminen sekä palveluiden rakenteellisuus ja datan linkittyminen läpi koko säädöksen elinkaaren (esim. tiettyä pykälää koskevien lausuntojen näkyminen Finlex-tietokannassa lain astuttua voimaan).

Nr 24 – Lautakuntien, jaostojen sekä yhdistystoimijoiden kyky ja mahdollisuudet pitää etäkokouksia ja valmistella ja tehdä päätöksiä sähköisesti on tärkeää, jotta toimintakyky säilyy seuraavien poikkeustilanteiden kohdalla sekä tehostaa yleisesti toimintaa myös normaaliolosuhteissa.

Nr 25 – Saavutettavuuden edistäminen on tärkeää ja ennen kaikkea toimenpide-ehdotukseen sisältyvä perheiden alaikäisten ja toisten puo-

29.6.2020

Pormestari

lesta asioinnin valtuuksien edistäminen on tärkeää. Toteutuksen tulisi olla sellainen, että kaupungit voivat hyödyntää valtakunnallisia suomi.fi-rajapintoja osana omaa omadata-asiakkuuden hallintansa (esim. Helsinki Profiili) niin, että esimerkiksi nuorten ilmoittaminen erilaisiin harrastuksiin ja leireille on saumaton kokemus.

Nr 26 – Helsinki pitää tärkeänä digipalvelujen helppokäyttöisyyttä, jota yhden luukun palvelun periaatteet omalta osaltaan vahvistavat. Palveluprosessin tulee olla kokonaisuudessaan digitalisoitu ja lähtökohtaisesti tulee pyrkiä palvelutarvetta ennakoiviin palveluihin.

Nr 29 – MyData-kokeilujen esteenä olevien lainsäädännöllisten esteiden purkaminen on tärkeää. Saumattomien ja asiakaslähtöisten digitaalisten palveluita voidaan toteuttaa GDPR –säännösten puitteissa ja niitä hyödyntäen niin, että nämä aidosti parantavat asiakkaiden mahdollisuuksia hyödyntää omaa tietoaan ja samalla saada parempaa palvelua.

Nr 32 – Reaaliaikaisen tulorekisterin edistäminen esimerkiksi sujuvampien digitaalisten työllistämispalveluiden toteuttamiseksi on tärkeää. Esimerkiksi työllistämiseen tähtäävien toimenpiteiden linkittämistä avustusten maksatukseen (esim. Helsingin Kesäseteli-toiminta) voi joustavoittaa ja nopeuttaa koronasta palautumisen kannalta kriittisiä palveluita.

Nr 33-35 – Helsinki pitää tärkeänä, että huomioidaan myös kehittämissuunnitelmat liittyen rakennetun ympäristön ennakoivaan ylläpitoon ja ohjaukseen sekä energian säästöön verkko-, digitaali-, ja tekoälyratkaisuihin.

Esittelijä

vs. kansliapäällikkö
Marja-Leena Rinkineva

Lisätiedot

Kari Miskala, va. tietohallintojohtaja, puhelin: 310 36252
kari.miskala(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Lausuntopyyntö 3.6.2020
- 2 Lausuntopyyntö 3.6.2020, liite, väliraporttiluonnos 3.6
- 3 Lausuntopyyntö 3.6.2020, liite, toimenpide-ehdotukset 3.6

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

29.6.2020

Pormestari

Pöytäkirja on pidetty nähtävänä yleisessä tietoverkossa osoitteessa www.hel.fi 29.6.2020 ja asianosaista koskeva päätös on lähetetty 29.6.2020.

Pormestari

Postiosoite

PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566